

Möten i Dansen

Innehålls- förteckning

Intro	3
Projektet Möten i Dansen	8
Moving Vadstena 2019–2021	10
Like Dance – Klockaretorpet, Norrköping 2020–2021.....	16
M Art Lab, Motala 2020–2021.....	20
Erfarenheter	27
Fortsatta Möten i Dansen	30

Skribent: Mats Granberg

Layout: The Compadres

Tryck: Ringqvist tryckeri

Grafik omslag: Sanna Bromée

Kontakt: Anna Ljung, dansutvecklare,

anna.ljung@regionostergotland.se

Ulf Thörn, riksteaterkonsulent,

ulf.thorn@riksteatern.se

Webbsida: www.motenidansen.se

Intro

Möten i Dansen är det mest omfattande residensprojektet som skapats i Östergötland. Under tre år länkades publik, arrangörer och danskonstnärer samman. På tre olika platser i länet – Vadstena, Klockaretorpet i Norrköping och Motala – hölls residens, där två danskonstnärer och ett danskollektiv lärde känna platsen, invånarna och arrangörerna för att dansa tillsammans.

Projektledning

Tre personer har lett projektet: Anna Ljung, dansutvecklare på Region Östergötland, Ulf Thörn, riksteaterkonsulent i Östergötland och Jessica Rezko, projektledare för Möten i Dansen.

Anna Ljung har sedan 2014 arbetat som dansutvecklare för Dans i Öst. Innan dess var hon dansansvarig på Linköpings kommun och arbetade bland annat med Dansnät Sverige. 2016 blev Dans i Öst en permanent verksamhet inom Region Östergötland och en del av kultursamverkansmodellen.

I sin roll som dansutvecklare arbetar hon med att inspirera, stötta och stärka dansen för att skapa förutsättningar för att danskonsten ska kunna vara aktiv och levande i länet.

Ulf Thörn har sin största arbetslivserfarenhet från Scenkonst Sörmland, där han arbetade som informatör och marknadsansvarig i sexton år. Sedan 2009 är han riksteaterkonsulent i Östergötland.

Av de tre är Jessica Rezko den enda med bakgrund som dansare. Hon är utbildad på Balettakademien i Göteborg och dåvarande Danshögskolan i Stockholm och dansar fortfarande i Danskollektivet Ronny och Folke Dansteater. Hon har skapat egna projekt och undervisat i dans.

Upprinnelse

Tina Eriksson-Fredriksson, verksamhetsutvecklare på Riksteatern nationellt, menar att det numera är i regionerna det mest utvecklande för danskonsten händer. Det beror till stor del på den kulturpolitiska reformen om kultursamverkansmodellen som började införas 2011. Den innebär att varje region får en del av de statliga kulturpengarna att själva fördela till institutioner, främjare och aktörer. "På den regionala nivån blir det fler ägg i korgen", säger Tina Eriksson-Fredriksson.

Anna Ljungs roll i Möten i Dansen har varit som huvudprojektägare. Det är Region Östergötland som har finansierat projektet och som ansökt om pengar hos Statens Kulturråd tillsammans med riksteaterkonsulenten Ulf Thörn på Riksteatern Östergötland.

Anna Ljung var initiativtagare till Möten i Dansen tillsammans med Ulf Thörn. Hon har jobbat med residensverksamhet tidigare. Möten i Dansen var inte den första residensverksamheten i länet men har varit den mest omfattande och kontinuerliga. Projektet skapades som en utveckling av DansARR Öst (se nedan). Residensen lades till, under en kulturpolitiskt gynnsam tid. Kulturrådet fick ett uppdrag av regeringen att prioritera danskonst.

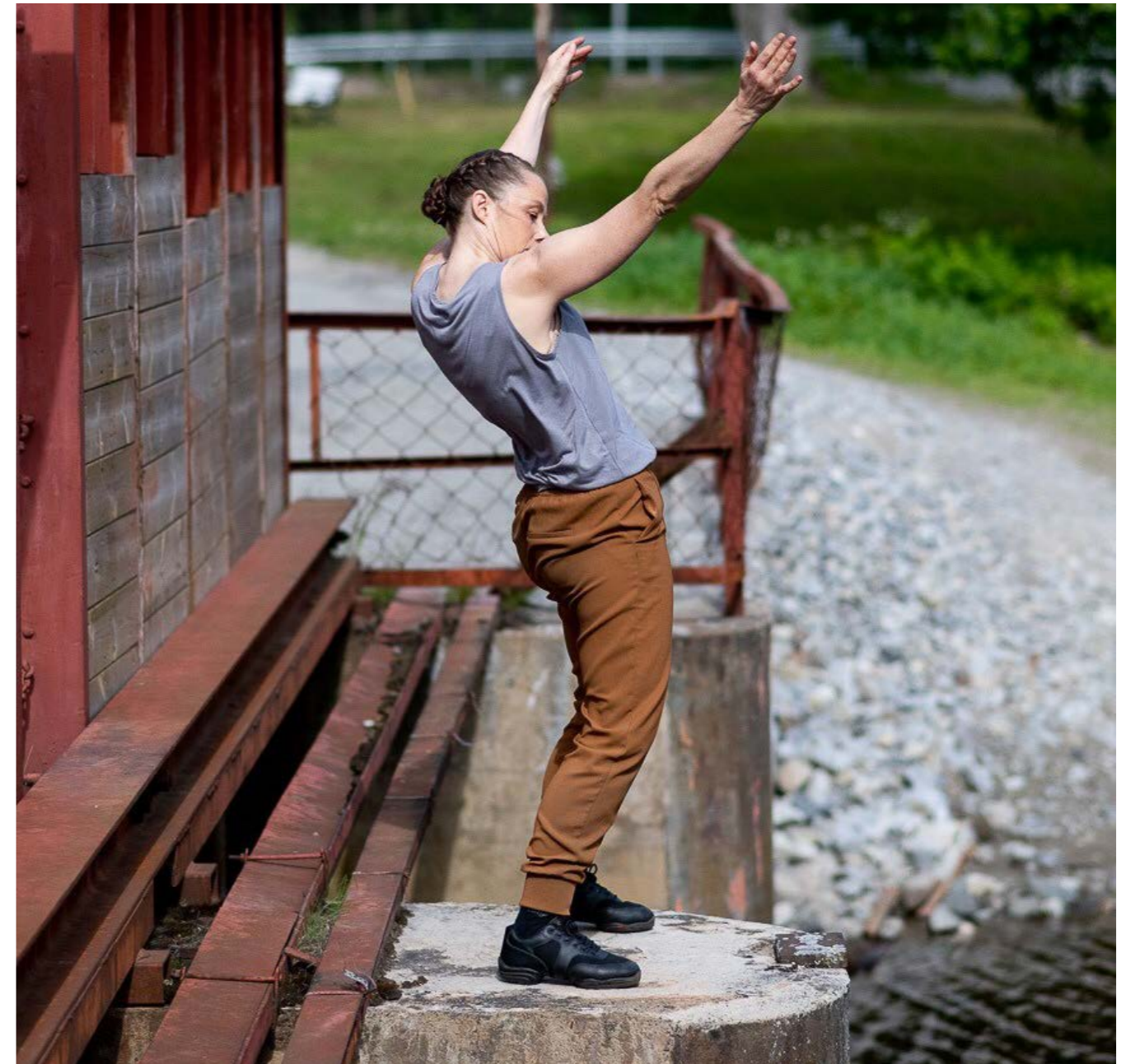

Foto: Marcus Tari

Foto: Fredrik Schlyter,
Lena Tasse och Cyntia Botello

Kreativ kulturbyråkrati

Bättre utgångsläge kan man knappast få. Det är en kreativ kulturbyråkrati som sett till att Östergötland fick ett projekt som Möten i Dansen. Residensen, tillsammans med kopplingen till arrangörer och kommuner, utgjorde det nya för detta östgötska dansprojektet. Möten i Dansen skulle mångfaldiga och fördjupa möten mellan olika aktörer över tiden. Men det nya projektet hade sin upprinnelse i två tidigare projekt.

DansARR Öst

– När jag kom till Östergötland började jag jobba med något som hette Dansspridning i Mellansverige som drevs av Danscentrum i Stockholm. Genom det kunde vi subventionera dansföreställningar, främst för barn och unga. 2014 fick Riksteatern i uppdrag från regeringen att satsa på dans, berättar Ulf Thörn. Samtidigt ville Region Östergötland också satsa på dans genom Dans i Öst.

– Tillsammans med Anna Ljung på Dans i Öst startades DansARR Öst som var ett sätt att med stöd från Region Östergötland stötta offentliga dansföreställningar tillsammans med riksteaterföreningarna och kommunala företrädare i Vadstena, Motala och Norrköping, fortsätter Ulf Thörn.

Det började med ett rejält utbildningspaket för alla inblandade. Som motprestation till det ekonomiska

stödet skulle de arrangera minst tre dansföreställningar varje år för att bygga upp en publik. 2017 trädde stödet i kraft och föreställningarna drog i gång.

– Med DansARR Öst skapade vi ett nätverk kring att arrangera dans, säger Ulf Thörn.

Norrköping Slow Clap

– Man ska akta sig för att glömma. Möten i Dansen har en lång förhistoria. Efteråt kan man se att det som inte gav ett synligt resultat från början hade betydelse för det som skapades senare. Allting går inte raka vägen, säger Tina Eriksson-Fredriksson. Redan 2018 skapades ett residens, Norrköping Slow Clap, lett av koreografen Iki Gonzalez Magnusson. Hon använder sig av begreppet "slow clap", en långsam publikapplåd som kan både hylla och knäcka dansare. Det var också namnet på det tillfälliga kompani hon satte ihop med åtta dansare i mycket varierande åldrar och med olika dansbakgrund och erfarenheter. Tre månader varade residenset och det avslutades med en danskväll på Stage Skandia i centrala Norrköping 2019: Norrköping Slow Clap Showcase.

Norrköping Slow Clap var ett betydelsefullt projekt som blev en grund att bygga vidare på när projektet Möten i Dansen skapades.

Projektet Möten i Dansen

Foto: Cyntia Botello

Projektansökan

Vid tiden för ansökan var det ett gynnsamt kulturpolitiskt läge för en offentlig danspolitik. Att det var ett gynnsamt kulturpolitiskt läge för en offentlig danspolitik hjälpte naturligtvis till.

– Kulturrådet gillade det vi hade gjort inom DansARR Öst. Jag råkade vara med på ett möte där jag fick veta att det var få som sökte utvecklingsmedel för dansprojekt. Så Kulturrådet uppmanade oss att söka, berättar Ulf Thörn.

– Vi pitchade idén för Kulturrådet, säger Anna Ljung. Syftet för Möten i Dansen var att stärka kommuner och lokala arrangörer som sedan tidigare fokuserar på dans, för att skapa en långsiktighet för dansen så att det blir en helhet mellan produktion, distribution och arrangörskap. Projektet syftade även till att dansen som konstform skulle få en långsiktig närvaro på de tre platser där residensen skulle hållas.

Ansökan gick igenom. Kulturrådet beviljade 400 000 kr/år i tre år av de 500 000 kr (per år) som man ansökt om. Den totala finansieringen av Möten i Dansen ser ut så här:

1.	Summa intäkter	2 475 000
2.	Statens Kulturråd, externt stöd	1 200 000
3.	Dansutveckling, Region Östergötland	725 000
4.	Kulturutvecklingsprojekt, Region Östergötland	300 000
5.	Riksteaterns dansenhet, externt stöd, Klockaretorpet	250 000

Jessica Rezko fick ett uppdrag som projektledare på deltid, omkring 30 %. Hon har haft en nyckelroll för Möten i Dansen. Som projektledare har hon arbetat med att få ihop helheten, koordinera residensen, hålla kontakten med projektägare och alla samarbetspartner och vara en del av projektledningens kunskaper.

Platsens själ

Platserna hade stor betydelse. I utlysningen till residensen stod det att Möten i Dansen skulle ha en utforskande karaktär. Danskonstnärerna skulle söka efter platsens själ. Det kan låta som en kliché. I praktiken innebar det att danskonstnärerna undersökte platsens historia och dess image. På alla platser blev utforskandet en reflektion över delar av den lokala historien. Det ledde till utåtriktade, publika aktiviteter som invånarna blev en del av och som de som publik mötte med sina erfarenheter och känslor. Ett projekt som Möten i Dansen som sammanlänkade publik, arrangörer och dansare blev bra ur många aspekter.

Genom de tre residensen fanns det en synergieffekt, där erfarenheter från ett projekt kunde överföras till ett annat. På det sättet utvecklades projektledningens kunskaper.

De tre residenstagarna

Danskonstnärerna till de tre residensorterna hittade man genom att utforma nationella utlysningar. De tre utvalda danskonstnärerna blev Nathalie Ruiz i Vadstena, Cyntia Botello i Klockaretorpet, Norrköping, och M Art Lab i Motala. Det var tre högklassiga uttagningar.

Moving Vadstena 2019–2021

Vadstena är en stad med rik kultur och en lång historia, som vårdats varsamt. Bjälboätten, den heliga Birgitta, Vasaätten, klostret och slottet. Det är lätt att tro att platsen enbart är tyngd av äldre kulturhistoria. Tvärtom har Vadstena visat sig vara en grogrund för gammal kultur framförd på nya sätt. Opera-institutionen Vadstena-Akademien och Shakespeare-fabriken är två exempel. Ändå fanns det en viss oro hos kommunens nyanställda kultur- och fritidsstrateg Markus Lindberg när Vadstena med drygt 7 500 invånare blev residensort för Mötet i Dansen. Samtida dans i Vadstena? Hur skulle det gå?

I utlysningen till danskonstnärerna betonades syftet att dansen som konstform skulle få en långsiktig närvaro, och därför skulle residenset pågå i två år.

Residenstagaren förväntades arbeta med deltagare genom workshops, öppna repetitioner och annan verksamhet, öppen för alla. Däremot fanns det inget krav på att skapa eller uppföra en föreställning på scenen. Valet föll på danskonstnären Nathalie Ruiz.

Nathalie Ruiz

Nathalie Ruiz är född i Frankrike och är mångsidig scenkonstnär. Hon arbetar som internationell koreograf, dansare, pedagog, föreläsare och mediekonstnär och har varit aktiv i mer än 35 år. Nathalie Ruiz kom till Sverige som solist i Cullbergbaletten, och är naturligtvis utbildad i dans men även i teater, mim och medicin. Hon har lett dansworkshops i Sverige, Finland, Frankrike, Schweiz, Tunisien, Mexiko och Marocko.

– Det var en ynnest att arbeta med Nathalie Ruiz, hon är ju en världsartist, säger Markus Lindberg.

Nathalie Ruiz upptäckte tidigt att Vadstena var ett jungfruligt fält för den samtida dansen. Hon lärde känna Vadstena, utforskade historien, sociala och politiska aspekter, upptäckte de kulturella sevärdheterna. Sist men inte minst hittade hon de kulturella mötesplatserna:

– Jag kände in Vadstenas "andning" och bekantade mig med orten och invånarna för att anpassa residenset på bästa sätt.

“Vi gjorde en oförglömligt känslösam resa med dansen.”

Vadstena får ett danskonstnät

Markus Lindberg var imponerad av hennes engagemang att tränga in i Vadstenas själ. Många promenader företogs i kommunen för att bekanta sig med miljör som skulle passa för dans. Vadstena var inte riktigt så jungfruligt som det kunde verka. Kulturskolan bedriver dans för barn och unga. Nathalie Ruiz började synas, tog plats, i olika sammanhang och föreläste om dans. Hon arrangerade öppna danssessioner, seniordans för sextioplussare, sittdans för patienter på äldreboenden och demensavdelningar och med vårdpersonalen. Och hon höll workshops med jamsessioner för professionella dansare samt dansworkshops på Sång- och pianoakademin. I samarbete med kommunen, Riksteatern Östergötland och Vadstena Teaterförening – en del av Riksteatern bjöds det in till kulturella träffar och evenemang, föreläsningar, en kväll med dansfilm, workshops, happenings och performance.

– Jag vävde ett danskonstnät över Vadstena, menar Nathalie Ruiz. Och nätet vävdes också i den rättspsykiatriska kliniken. Vadstena har en lång historia av psykiatrisk sjukvård. Nathalie Ruiz såg inte deltagarna som kunder med diagnoser utan som individer nyfikna på dans. Hon ser dansen som ett språk bortom orden och ett utmärkt sätt för att bli förstärkt självförtroende. Dansen är ett språk bortom orden. Personalen deltog också och bidrog till att sudda ut hierarkier och stärka gemenskapen med deltagarna. Under sessionerna samtalade de med varandra, skrattade, berömde och stöttade varandra.

– Vi gjorde en oförglömligt känslösam resa med dansen. Senare träffade jag flera av deltagarna ... men denna gång utanför väggarna ... utskrivna, berättar Nathalie Ruiz.

Pandemiutbrott och restriktioner

Det första residenset i Möten i Dansen blev hårdast drabbat av covid-19 och de restriktioner för samhällslivet som följde på den. Moving Vadstena fick ta en ofrivillig paus på nästan ett och ett halvt år. Pandemins sociala skadeverkningar var synliga när projektet åter togs upp och en del som gjorts tidigare fick skapas på nytt.

Saraband

En varelse, dold i en silvercape, går genom dormitoriegången på Klostermuseet. Den går i passagen mellan den sittande publiken. Varelsens rörelser syns enbart genom rörelserna i det silverfärgade tyget. Först framför publiken stannar den upp och sträcker ut händer och armar. Plötsligt rör sig gestalten mot fönstret, medan andra, ett dussintal helt svartklädda dansare – män och kvinnor, gammal som ung – träder fram i ljuset, och man ser silvercapen lyftas från golvet, upp mot det höga fönstret med den djupa fönsternischen. Rörelsen är illusorisk. Dansaren i capen har hävt sig upp i fönstret. Förflyttningen sker i en enda rörelse och nu tar den långsamt bort huvan som täckt ansiktet. Låter capen falla och klättrar ner till golvet. Det är dansaren Nathalie Ruiz och verket heter Saraband.

Nu är hon inte ensam på scenen. Föreställningen fortsätter i en serie koreografier med inspelad musik. Tempot är lågt, rörelserna allvarliga. Det är inte förrän en version av Over the Rainbow spelas som tempot ökar och dansarna ler. Stämningen smittar publiken, det syns på deras hållning, huvudena börjar vaggas, vridas och nicka.

Nathalie Ruiz leder den avslutande koreografin. Efter föreställningen bugar hon sig till golvet och med gester kallar hon fram dansarna, tre fyra åt gången för att de ska få möta publikens gensvar, applåderna.

Föreställningen Saraband filmades i Klostermuseet. Dansen hade nått Vadstenas hjärta. Filmen ger inte hela upplevelsen av att möta dansen fysiskt, på plats. Fast man kan se publiken, nästan helt stilla med full koncentration på dansarnas rörelser och höra de smattrande applåderna när dansarna lämnat scenen, dormitoriegången.

Final på Vadstena Pride

Ett annat publikt framträdande var en flash mob på Rådhusorget under Vadstena Pride både 2019 och 2021. Det var en logisk inledning och avslutning på Moving Vadstena, det andra året en happening mer än en flash mob, på Rådhusorget. Nathalie Ruiz fick alla att dansa eller att röra på sig med enkla rörelser. Och Nathalie Ruiz sammanfattar Moving Vadstena för egen del:

– Residenset lämnar underbara spår såväl personligt som i min konstnärliga praktik. Givande minnen för livet!

Kommande danskonst i Vadstena

När det nu omgjorda Rådhusorget ska invigas kommer det på nytt att fyllas av dansare för nya möten mellan danskonst och publik. Vadstena fortsätter att röra på sig. Ny dans kommer att gestaltas i det historiska Vadstena. Öron som fanns är som bortblåst.

Markus Lindbergs slutord om Moving Vadstena är bara positiva:

– Projektet har stärkt dansen i Vadstena. Det var jäkligt kul.

Like Dance – Klockaretorpet, Norrköping 2020–2021

Klockaretorpet är en stadsdel i sydvästra Norrköping, som uppfördes under åren 1975–1985. Området består huvudsakligen av hyresradhus samt enstaka villor och ett fåtal flervåningshus. 2017 uppfördes stadsdelen som det kallas av dem som bor där, på polisens lista över utsatta områden, men kunde glädjande nog och efter kraftfull samverkan mellan polis, kyrka, privata och offentliga aktörer och föreningar i området för att skapa en tryggare miljö, avföras från listan 2021.

För dem som bor, lever eller jobbar i Klocket, som – området kallas lokalt, finns naturligtvis en mer nyanserad bild än den officiella, hämtad från Wikipedia. Fast den har inte hindrat att det finns ett sjudande liv i stadsdelen. Många invånare är stolta över Klockaretorpet. Kulturellt har dansen funnits länge i Klockaretorpet, och det är ingen slump att det regionala projektet Möten i Dansen lade ett av sina residens här. Den internationella barndansgruppen Malwa har verkat i Klockaretorpet sedan 1989.

Viktigt förarbete

Tina Eriksson-Fredriksson, verksamhetsutvecklare på Riksteatern nationellt, menar att det arbete som gjordes av Riksteatern Norrköping, och särskilt av dess tidigare ordförande Laila Lundman, var viktigt. Hon tog fram statistik om Klockaretorpet, om kulturutbudet där och om invånarna. Och det gjorde det möjligt för Möten i Dansen att placera ett residens där. Viktigt för residenset Like Dance – Klockaretorpet var att det var fler samarbetspartners i projektet än vad som annars är vanligt i residens. Det var inte bara regionen, kommunen och den lokala riksteaterföreningen utan också det kommunala bostadsbolaget Hyresbostäder med Kunskapens Hus, en lokal öppen för aktiviteter, föreläsningar och möten.

– Samarbetet har gett oss jättemycket. Vi har skapat nya kontakter att bygga vidare på i Klocket, och för att nå ut kommer vi att arbeta via de nya kanalerna, säger Ulla-Britt Eriksson, nuvarande ordförande i Riksteatern Norrköping.

Residenset i Klockaretorpet utlystes först på samma sätt som de andra residenserna. Men det visade sig vara så jämnt mellan kandidaterna att man kallade dem till Norrköping, där de fick berätta om sina idéer och visa vad de ville göra. Projektledaren Jessica Rezeko vill inte kalla det för en audition, men Ulla-Britt Eriksson, uppfattade det så:

– Det var en viktig del för oss att vi hade auditions för de tre danskonstnärer som sökt. Att vi som representanter för samverkande parter var med och att ungdomar från området också var med och påverkade vem det blev, säger hon.

Cyntia Botello

Valet föll till sist på Cyntia Botello. Hon är utbildad dansare vid Teater- och Dansstyrelsen, Koreografiska Institutionen i Mexico city. Hon har erfarenhet som dansare, koreograf och danspedagog i Mexico och i Sverige. Hon har en vidareutbildning i danspedagogik

i klassisk balett för gymnasienivå och i dans för barn och unga vid Dans- och Cirkushögskolan vid Stockholms Universitet.

Cyntia Botello beskriver sig själv som en nyfiken person som gillar att skapa och vara kreativ:

– Som dansare och koreograf lägger jag fokus på att hitta nyskapande processer för att kunna utvecklas som konstnär. Hon skildrar sin erfarenhet av att ha bott på flera olika platser i Sverige. Det har gjort att hon vill komma in och känna sig som en del av en ny plats. Cyntia Botello vill lämna spår och låta platsen och dess invånare lämna spår i hennes liv, så att hon verkligen kan känna anknytning och som en av dess invånare.

– Cyntia arbetade mycket hårt för att lära känna Klocket, säger Ulla-Britt Eriksson. Cyntia ställde sig frågan vad hon skulle göra om hon flyttade till Klocket, så hon föreställde sig att det var just det hon skulle göra. Hon tog promenader för att lära känna området, pratade med människor och ställde frågor om Klockaretorpet och omgivningen, hon lärde känna människor som hon idag anser vara sina vänner.

– Jag har brytt mig om Klocket för att kunna förändra. Under Like Dance – Klockaretorpet skapades en dansfilm med Hamza Elfituris musik och text samt Cyntia Botellos och Ninos Josefs dans, som byggde på Hamzas historia och tuffa uppväxt i Klockaretorpet som Cyntia omsatte i dans. Filmen kallades Den som inte ser som visades på Stage Skandia med en efterföljande föreläsning under rubriken Människan bakom masken.

I samarbete med en museipedagog från Norrköpings konstmuseum målade Cyntia Botello graffiti med fotbollstjejer från Jaguar FF, seniorer på äldreboendet Brödet och på Borgsmo fritidsgård. Senare uppfördes detta som ett performance på fritidsgården med titeln Dans – Känslor – Graffiti.

Hon gjorde spännande dansfilmer med dansare som Baiba Pumpure, Pia Mucchiano och Pascal Behnan, som man fortfarande kan se genom

”Jag vill absolut komma tillbaka. Jag gillar Klocket och har skapat goda relationer med invånarna.”

Foto: Cyntia Botello

QR-koder vid olika platser i Klockaretorpet. På de populära lekplatserna uppfördes ett dansperformance – Lek, Platser och Minnen – vid tre tillfällen under 2021.

Konst i rörelse var ett samarbete med Norrköpings Konstmuseum som bestod av två delar: dels workshops och en filminspelning som utmynnade i en dansfilmpremiär med efterföljande panelsamtal på Hörsalen i september 2021.

– Det här var en idé som förändrades och planerades om på grund av pandemin, men det blev väldigt bra, säger Jessica Rezko.

– En annan viktig sak är att vi som samverkar måste vara tydliga med vilka avgränsningar vi ska ha mot varandra, så att vi vet vad vi ansvarar för, påpekar Ulla-Britt Eriksson. Och Cyntia Botellos egna råd efter Like Dance - Klockaretorpet kan sammanfattas så här:

- 1. Ta vara på platsens egen kraft**
- 2. Låt ett samarbete bli fler**
- 3. Våga pusha deltagarna lite extra**
- 4. Odla ditt eget intresse för platsen**

Möten i Dansen är nu ett avslutat projekt. Vad kommer att hända i Klockaretorpet nu? Cyntia Botello är inte sen att svara:

– Jag vill absolut komma tillbaka. Jag gillar Klocket och har skapat goda relationer med invånarna. Redan under 2022 har jag två workshops som jag hoppas kan leda till flera projekt och förmodligen en kontinuerlig verksamhet.

– Unga dansare som medverkande i filmerna har dessutom visat intresse att fortsätta jobba med dans i Klockaretorpet, avslutar Jessica Rezko.

M Art Lab Motala 2020–2021

Motala är både tätort och centralort för Motala kommun. Staden ligger vid Göta kanal och Motala ström mellan sjöarna Vättern och Boren, och är Östergötlands tredje största stad. Den har nästan 31 000 invånare (drygt 43 000 i hela kommunen). Befolkningsutvecklingen i staden har varit långsam de senaste femtio åren. Mest betydelsefullt för Motala har bygget av Göta kanal (1810–1832) varit, och med den tillkomsten av industriföretaget Motala Verkstad, som finns kvar än idag men som sysselsätter allt färre personer. På senare tid har man utvecklat turismen kring cykelklassikern Vätternrundan och Östergötlands finaste badstrand Varamobaden.

Till det kommer en aktuell satsning på att i samverkan med ett fastighetsbolag utveckla en del av området Gamla Motala Verkstad. Det planeras för event i Lokverkstan redan under sommaren 2022. I området finns redan Kulturverkstan K-ringen som navet i den nya kulturstadsdelen. Det är en lokal med plats för utställningar och scenkonst.

– Nu börjar det hända saker. Kommunen satsar mer på turismen och kulturen åker med där, och det tvingar Motala att bli mer utåtriktad, säger Jessica Rezko, projektledare för Möten i Dansen, som är uppväxt i Motala kommun dit hon senare flyttat tillbaka. Danskonsten är inte främmande för Motala. Ett exempel är att koreografen Cristina Caprioli 2018, i samarbete med Riksteatern, skapade den tillfälliga interaktiva dansinstallationen TRÅD som visades vid ett fyrtiotal tillfällen. Det gav erfarenheter som kunde bidra till Möten i Dansen och residenset i Motala.

Residenset M Art Lab

Det som skilde residenstagaren från de andra kommunerna i Möten i Dansen var att hos M Art Lab fanns det en danskonstnär som bodde och verkade i Motala. Åse Wallberg är ursprungligen från Boden, men hamnade i Motala efter sin utbildning på Danshögskolan. Hennes kollegor i jazzdanskollektivet M Art Lab var utspridda i Norden: Isabell Gisselgård

Foto: Marcus Tari

bor i Stavanger, Jaakko Kulmala i Jyväskylä och Malin Stenholm i Stockholm.

–För mig betyder dansen att få vara en hel människa. Kropp, känslor och intellekt samspelar i dansen, säger Åse Wallberg. Hon berättar också att M Art Lab arbetar med en jazzdansteknik som kallas Mattoxtekniken. Den skapades av dansaren Matt Mattox. M:et i M Art Lab står för Mattox.

–Jag arbetar också med communitydance här i Motala i ett kompani som heter MODA med deltagare mellan 15-70 år. I communitydance arbetar en danskonstnär tillsammans med icke-dansare för att skapa danskonst.

M Art Labs aktiviteter

Det var medlemmar i MODA som ville lyfta kvinnornas arbete under industrialismen i Motala eftersom kvinnans liv och arbete knappt är synlig alls i berättelsen om Motalas industrihistoria. M Art Lab såg likheter mellan kroppens mekanik och industrins mekaniska maskiner.

– I Motala hade konstnärernas idé grott i ett tidigare residens, säger projektledaren Jessica Rezko. I och med att det fanns förkunskap om platsen hos M Art Lab gick processen fortare. På sommaren 2020 gjorde M Art Lab populära dansvandringar tillsammans med den lokale guiden Kenneth Carlsson och med koreografier på plats i området Motala Verkstad och kring Göta kanal.

Föreställningen Kvinnohistoriska minnen tillsammans med MODA och ungdomskörer från Kulturskolan som uppfördes på Motalas Kulturnatt 2020. På hösten samma år infördes restriktioner på grund av covid-19. M Art Lab tvingades tänka om och anpassa sitt residens till de nya begränsningarna. M Art Lab arrangerade också en jazzkväll på Gamla Folkets Hus i Motala med dans och jazzmusiker de lärt känna under residenset i oktober 2020. Då var det bara 50 personer tillåtna i publiken och sällskapen satt vid varsitt dukat bord.

– Pandemin skapade nya trevliga lösningar för publika möten, säger Åse Wallberg. Tillsammans

med glaskonstnären Anette Alsö, gjorde man dels ett kulturutbyte, som förevigades på film och att hennes dansande glas var en del av jazzkvällen. Anette Alsö har sin verksamhet på Motala Verkstads område. Under våren 2021 var det på grund av pandemin inte möjligt att genomföra föreställningar, vilket ändå hade den fördelen att M Art Lab fick ägna mer tid åt processen och att pröva nya koreografiska metoder.

VERK

Målet för M Art Lab i Motala var att producera ett arbete att framföras inför publik. Det blev föreställningen VERK – Motala.

– I VERK har vi försökt få med en bredd av vårt möte med Motala. Det bygger på fysiska minnen, historiebrevningar och möten med människor och miljöer, berättar Åse Wallberg.

Premiären på VERK skedde i Bona Folkhögskolas lokaler i verkstadsområdet i Motala. Här hade en månghövdad publik kommit, nyfikna på vad som växt fram i Motala under residensperioden. Förutom dansarna i M Art Lab deltog också dansare från communitydansgruppen MODA och danselever från kulturskolan i Motala. Med suggestiv ljussättning, välvald musik och inte minst filmaren och fotografens Marcus Taris konstnärliga filmer skapades en bra grund för en föreställning som trängde in i själva industriarbetets uttryck och villkor. Dansen fångade och gestaltade de arbetande män och kvinnor som dag ut och dag in slet vid maskinerna som omgavs av buller och smuts. Mattoxteknikens mekaniska syn på kroppen och dess rörelser var här en stor tillgång i den kroppsliga gestaltningen av det som var tusentals människors vardag under en lång period i Motalas historia.

VERK blev en sammanfattning av residenset under Möten i Dansen. Gamla och nya koreografier sattes samman med film och industrihistoria och publikmöten. En anledning till det stora publika intresset för kombinationen dans och industrihistoria i Motala beror på att industriepoken inte är helt avslutad. Den är under

”Men alla reaktioner som jag såg hos publiken var en höjdpunkt. Möten i Dansen gav många stunder av fascination, glädje och stolthet.”

avveckling och byggnader har övergivits i väntan på att få nya funktioner. Motala Verkstad är en stor del av Motalas själ. Nedläggningar har drabbat och påverkat många människor. Det har skapat ett kollektivt trauma, ibland nedärvt till nya generationer. Vad M Art Lab gjorde skapade nya perspektiv, ett annat sätt se på detta. Denna reflektion togs upp av Åse Wallberg under en konferens om Möten i Dansen som ägde rum när VERK förbereddes.

Dansen får en ny publik

M Art Lab mötte många reaktioner från förbipasserande allmänhet under deras tidiga plats specifika koreografi-övningar. Dessa möten var spontana och innehållsrika. Som danskompani kände de fyra danskonstnärerna att de verkade med Motalas invånare utanför institutionerna. Åse Wallberg tycker att samarbetet med Motala Teaterförening – en del av Riksteatern, Kulturverkstan K-Ringen och kommunen gick bra.

– Vi i M Art Lab har med oss massor från vårt arbete under residenset! Vi har fått möjlighet att fördjupa oss i ämnet Sveriges industrihistoria och vi har haft möjlighet att utveckla våra metoder och vårt material. Och John Börén, kulturekreterare i Motala kommun, håller med:

–Jag tror residenset prickade väldigt rätt i tiden. Vi var med om att skapa intresse för verkstadsområdet och dess alla berättelser. Som dansgrupp producerade M Art Lab flera succéer för de redan intresserade men de nådde också ut till en ny publik. Man kan lätt tro att det finns en klyfta mellan modern dans och industriarv, M Art Lab lyckades att överbygga den.

VERK fortsätter att visas på olika platser i Sverige och dessutom har Åse Wallberg utvecklat föreläsningar utifrån de behov som M Art Lab upplevt att arrangörer har. Allt för att bättre skapa förståelse för dansen som konstform och nå en större danspublik. Möten i Dansen och M Art Lab spred ringar i vattnet långt bortom sjöstaden Motala.

”Residenset lämnar underbara spår såväl personligt som i min konstnärliga praktik. Givande minnen för livet!”

Erfarenheter

Var låg tonvikten i Möten i dansen?

– Tonvikten i projektet låg i MÖTET mellan deltagare, arrangörer och danskonstnärer, betonar Anna Ljung.

Ulf Thörn vill framhålla arrangörsledet:

– Det som var speciellt med projektet var det nära samarbetet med arrangörer och kommuner. Det viktiga var inte att skapa föreställningar, även om man i Motala gjorde VERK, utan att få bygga upp ett större intresse för dans.

Jessica Rezko är nöjd med samtliga residens:

– Danskonstnärerna har jobbat på olika sätt.

Cyntia Botello hade verkligen förmågan att knyta an till invånarna och skapa aktiviteter och projekt utifrån dem. I Motala länkades den historiska verkstadsindustrin, Kulturskolan och MODA samman på ett annat sätt. I Moving Vadstena hade Nathalie Ruiz en helt annan metod med dans för alla. Hon sökte framför allt upp grupper som redan fanns där och skapade en nyfikenhet på rörelse och att hitta sin egen dans, säger Jessica Rezko. Hon sammanfattar Möten i dansens residensverksamhet med att säga:

– Det blev verkligen rätt personer på varje plats.

Lärdomar

Sett i efterhand, när projektet Möten i Dansen är avslutat, vad var det bästa?

– Vi har uppnått någonting: vi har skapat en starkare bas för dansen i Östergötland och det har blivit en självklarhet för arrangörerna att beställa dans. Kunniga arrangörer är också bättre arrangörer, säger Ulf Thörn.

– Det var själva vidden med projektet. Möten i Dansen gav möjligheter och skapade inspiration medan det pågick. Att vi har kunnat nå ut till så många, och att vi har kunnat lära av varandra. Vi skapade många möten som var olika men lika viktiga, menar Jessica Rezko.

– Det bästa var att det kunde bli så olika i de tre residenserna. Danskonstnärerna tillsammans med arrangörer, kommuner och andra samarbetspartners, tog verkligen tillvara på de olika platsernas karaktär, människorna de mötte eller sökte upp. Vi fick en stor utväxling på det vi satsade, säger Anna Ljung.

Vad har Möten i Dansen betytt för att utveckla danskonsten i regionen?

– Dansaren Malin Stenholm i M Art Lab sa till mig: Ni kan inte sluta med det här. Vi har hittat en metod, en struktur och en form som fungerar, menar Anna Ljung. Samtidigt finns det också lärdomar inför framtiden:

– En sak som kommit upp efterhand och som är en viktig lärdom är att vi måste bli bättre på att förankra. Förankringsprocessen är svår i ett sådant här projekt med så många parter. Samarbetet kan bli bättre mellan projektledningen, kommuner och arrangörer, menar Jessica Rezko självkritiskt.

– Men alla reaktioner som jag såg hos publiken var en höjdpunkt. Möten i Dansen gav många stunder av fascination, glädje och stolthet, säger Jessica Rezko.

Möten i Dansen höjde nivån för dans i Östergötland och grundlade framtida satsningar.

Dialoger och möten

Kännetecknande för Möten i Dansen har varit just alla fysiska möten. Och då inte främst alla formella möten mellan representanter för projektet utan de informella möten och dialoger som uppstått informellt mellan invånare och danskonstnärer, mellan arrangörer och publik. De är oräkneliga och odokumenterade, flyktiga

men betydelsefulla. Det är genom dem som dansens infrastruktur växer. Fast infrastrukturbygget kräver olika nivåer och parter som har mandat och olika förutsättningar för att det ska kunna byggas och utvecklas. Det handlar om samarbeten, vilja och att alla tar ansvar för sin del av strukturbygget.

I augusti 2021 hölls en stor konferens om Möten i Dansen. Eftersom pandemirestriktionerna fortfarande var i funktion hölls mötet digitalt, och leddes från det hus där Region Östergötlands politiska ledning och centrala tjänstepersoner huserar. Varje residenstagare och arrangör fick presentera sig, visa och berätta vad de gjort så här långt och vad de planerade att göra i projektets slutfas. Från residenset i Vadstena visades en film från Vadstena Pride 2021, där man ser Nathalie Ruiz inspirera publiken med rörelser och dans. Från Motala visades en snyggt filmad sammanfattning av vad M Art Lab åstadkommit. Från Norrköping visades en förinspelad pedagogisk intervju mellan Cyntia Botello och några av de deltagande ungdomarna om Like Dance – Klockaretorpet. Dokumentationen, informationen och förankringen för projekt som Möten i Dansen tillhör det som kan bli ett långsiktigt efterarbete inför kommande evenemang och projekt.

TIPS FÖR DEM SOM PLANERAR ELLER VILL GENOMFÖRA LIKNANDE PROJEKT:

1

BYGG PÅ DE STRUKTURER SOM FINNS

Kontinuitet och långsiktighet är betydelsefullt.

2

FÖRANKRA PROJEKTET HOS ALLA PARTNER OCH AKTÖRER

Förankring och information är ett ständigt pågående arbete före, under och även efter projektet.

3

PLANERA PROJEKTET NOGGRANT

Välplanerade projekt på regional nivå gör det enklare för kommuner av olika storlek att gå med i projektet.

4

TYDLIGA UTLYSNINGAR TILL RESIDENS

Det är värdefullt att formulera utlysningarna noga för platsspecifika residens. Även om de är nästan likalydande kommer de utvalda konstnärerna göra dem olika.

5

LÅT IDEELLA AKTÖRER PÅVERKA

Våga ge de ideella aktörerna, exempelvis lokala teaterföreningar eller andra arrangörer, möjligheter att påverka projektet, både när det startas och pågår.

Fortsatta Möten i Dansen

Hur kommer danskonsten att utvecklas i Östergötland i framtiden?

– Det finns en uppsjö av dansresidens i Sverige. Dessa bidrar till utvecklingen av en infrastruktur för dansen i Sverige, säger Tina Eriksson-Fredriksson på Riksteatern.

Efter pandemin är det viktigt för danskonsten att ta ikapp det som gått förlorat. Ett led i detta är Dansplan Sverige. Den har initierats av Dansnät Sverige, Danscentrum Sverige och Riksteatern för att visa på behovet av olika insatser för en hållbar utveckling i nom dansområdet. I korthet är det en plädering för att regeringen ska satsa mer pengar på i stort sett alla områden inom danskonsten.

Dansplan Sverige är också framtagen för att den ska sippa ner på regional och kommunal nivå. Att alla tre parter, flerparsstyret – stat, region och kommun – har olika ansvarsområden. Dansplan Sverige visar dessa olika nivåer, och de i sin tur tangerar kultursamverkansmodellen. Den kan användas som ett verktyg för att visa vad som behövs inom ett län, och därmed vilket ansvar kommun, region och stat kan ta.

Resultatet av Dansplan Sverige är trots allt inte helt avgörande. Viktigare är utvecklingen i regionerna. Genom kultursamverkansmodellen kan danskonsten få stöd i likhet med andra konstarter. Möten i Dansen var ett utvecklingsprojekt men kan nu också användas som avstamp för kommande projekt och aktiviteter.

– Möten i Dansen har redan fått ringar på vattnet. Dansaren Cyntia Botello är tillbaka i Klockaretorpet för ett projekt med textilkonstnären Anneli Lindberg. De träffades på en presentation av Konst i rörelse, som var en del av Like Dance - Klockaretorpet. I Motala uppstod ett samarbete mellan kommunen och M Art Lab om sommarjobb i dans, säger Anna Ljung.

– Vi skulle vilja göra ett Dans Arr Öst 3.0 och bjuda in fler kommuner. Vi diskuterar också en fortsättning med nya residens. Förutsättningarna är goda, säger Ulf Thörn.

Allt fler inser att danskonsten berör dem. Möten i Dansen visade att det finns en publik liksom aktiva deltagare bland invånarna att fånga och engagera i varje residens. Det ideella intresset för dans växer. Det är där som framtida möten i dansen kommer att ske i hela Östergötland.

Foto: Hulki Okan Tabak/Unsplash

